

ÎNCHEIERE

01 iulie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Maria Ghervas
Victor Burduh
Iurie Bejenaru
Nina Vascan

examinând cererea de revizuire depusă de Agentul guvernamental al Republicii Moldova, Oleg Rotari,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Valentina Corbu împotriva Consiliului mun. Chișinău, Lidiei Snegur, intervenient accesoriu Firma de Producție și Comerț „Diana U” Societate cu Răspundere Limitată privind modificarea actelor administrative,

și acțiunea Valentinei Corbu împotriva Lidiei Snegur, Agenției de Privatizare a Ministerului Economiei și Reformelor al Republicii Moldova, Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău privind modificarea contractului de vânzare-cumpărare cu atribuirea în natură a încăperilor și evacuarea notarului Lidia Snegur,

și cererea de chemare în judecată reconvențională depusă de Lidia Snegur împotriva Valentinei Corbu privind evacuarea din încăperile ocupate ilegal și oblicarea de a nu crea obstacole în folosirea imobilului.

împotriva deciziei din 29 noiembrie 2006 a Curții Supreme de Justiție, prin care au fost respinse recursurile declarate de Consiliul mun. Chișinău, Ana Rudoî și Lidia Snegur și s-a menținut hotărârea din 05 mai 2006 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 12 decembrie 2005 Valentina Corbu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului mun. Chișinău, intervenient accesoriu Lidia Snegur, prin care a solicitat obligarea Consiliului mun. Chișinău să modifice decizia Primăriei mun. Chișinău nr. 20/11-6 din 24 august 1998 „Cu privire la darea în arendă a încăperilor din str. XXXXXX (parter) notarului Lidia Snegur” cu micșorarea suprafeței arendate din 93,6 m² în 43,3 m²; obligarea Consiliului mun. Chișinău să modifice pct.6 din decizia Primăriei nr.25/17-2 din 30 octombrie 1998 „Cu privire la introducerea unor modificări și completări în decizia Primăriei mun. Chișinău nr.20/11-6 din 24 august 1998 „Cu privire la darea în arendă a încăperilor din str. XXXXXX (parter) notarului Lidia Snegur” înlocuind darea în subarendă prin darea în arendă notarului Valentina Corbu a încăperilor nr. XXXXXX din str. XXXXXX (parter) cu suprafața de 50,3 m² pentru amplasarea

biroului notarial și a exclude pct.7, 8, 10 din decizia dată, și modificarea pct.1.3 din procesul-verbal din 23 noiembrie 1998 privind introducerea unor modificări în contractul de arendare nr. 5/98/050 din 15 septembrie 1998, înlocuind darea în subarendă notarului Valentina Corbu prin darea în arendă a încăperilor nelocuibile cu suprafața de 50,3 m² pentru amplasarea biroului notarial.

Pe parcursul examinării cauzei Valentina Corbu a depus cerere de modificare a acțiunii, prin care a solicitat obligarea Consiliului mun. Chișinău să modifice decizia Primăriei mun. Chișinău nr. 20/11-6 din 24 august 1998 „Cu privire la darea în arendă a încăperilor din str. XXXXXX (parter) notarului Lidia Snegur” cu micșorarea suprafeței arendate din 93,6 m² în 45,6 m²; obligarea Consiliului mun. Chișinău să modifice pct.6 din decizia Primăriei nr.25/17-2 din 30 octombrie 1998 „Cu privire la introducerea unor modificări și completări în decizia Primăriei mun. Chișinău nr.20/11-6 din 24 august 1998 „Cu privire la darea în arendă a încăperilor din str. XXXXXX (parter) notarului Lidia Snegur” înlocuind darea în subarendă prin darea în arendă notarului Valentina Corbu a încăperilor nr. XXXXXX din XXXXXX din str. XXXXXX (parter) cu excluderea pct.7, 8, 10 din decizia dată; modificarea pct.1.3 din procesul-verbal din 23 noiembrie 1998 privind introducerea unor modificări în contractul de arendare nr.5/98/050 din 15 septembrie 1998, înlocuind darea în subarendă notarului Valentina Corbu prin darea în arendă a încăperilor nelocuibile cu suprafața de 48 m² pentru amplasarea biroului notarial; modificarea pct.1.1 din contractul de arendă nr.5/98/050 din 15 septembrie 1998, încheiat între Primăria mun. Chișinău și notarul Lidia Snegur, prin micșorarea suprafeței arendate din 93,6 m² în 45,6 m² și modificarea parțială a hotărârii Comișiei Republicane de privatizare a obiectelor arendate nr.66 din 22 decembrie 1999 privind privatizarea a ½ cotă-parte din localul din str. XXXXXX, mun. XXXXXX de către notarul Lidia Snegur, cu includerea sa ca participant la privatizarea a 48 m², ceea ce constituie ½ cotă-parte (f.d.55-57, Vol.I).

Totodată, Valentina Corbu a înaintat și cerere de majorare a cuantumului pretențiilor, prin care a solicitat modificarea pct.1.1 din contractul de arendă nr. 5/98/050 din 15 septembrie 1998, încheiat între Primăria mun. Chișinău și notarul Lidia Snegur, prin micșorarea suprafeței arendate până la 43,3 m² (f.d.58, Vol.I).

La 08 august 2003 Valentina Corbu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Lidiei Snegur, prin care a solicitat recunoașterea valabilității contractului de vânzare-cumpărare a încăperilor nr.XXXXXX din mun. Chișinău, str. XXXXXX (parter) cu suprafața de 46,8 m² încheiat cu Lidia Snegur, recunoscând dreptul de proprietate privată asupra încăperilor menționate și obligarea Oficiului Teritorial Cadastral Chișinău de a înregistra acest drept după notarul Valentina Corbu, și compensarea cheltuielilor de judecată (f.d.76-78, Vol.I).

Pe parcursul examinării cauzei Lidia Snegur a depus cerere de chemare în judecată reconvențională, prin care a solicitat obligarea Valentinei Corbu să elibereze încăperile nr.XXXXXX – 10 m² și nr.XXXXXX din mun. XXXXXX, str. XXXXXX și să nu-i creeze obstacole la folosirea proprietății sale.

La 16 septembrie 2005 Valentina Corbu a depus cerere privind modificarea acțiunii împotriva Lidiei Snegur, Agenției Privatizare pe lângă Ministerul Economiei și Comerțului al Republicii Moldova și Ogranului cadastral Teritorial Chișinău, prin care a solicitat admiterea cererii, repunerea în termen și modificarea contractului nr. 153 din 19 ianuarie 2000 de vânzare-cumpărare a localului în proprietate privată, încheiat între Departamentul Privatizării și Administrării de Stat și notarul Lidia Snegur, înregistrat la OCT Chișinău cu nr. 1171-N/2000 din 27 aprilie 2000 și nr. cadastral XXXXXX, din

mun. XXXXXX, str. XXXXXX (parter), cu includerea sa în calitate de cumpărător la ½ cotă-parte, iar cealaltă ½ cotă-parte cu suprafața de 46,8 m² rămânând după Lidia Snegur, cu înregistrarea pe numele său a dreptului de proprietate la Oficiul Teritorial cadastral Chișinău; a i se atribui în natură cota-parte, repartizându-i-se încăperile nr. XXXXXX cu suprafața de 4,8 m², nr. XXXXXX cu suprafața de 5,7 m², ¾ din nr. XXXXXX cu suprafața de 16 m², nr. XXXXXX cu suprafața de 10,6 m², nr. XXXXXX cu suprafața de 3,6 m², nr. XXXXXX cu suprafața de 10,7 m², amplasate în mun. XXXXXX, str. XXXXXX (parter) (f.d.166-167, Vol.I).

Prin încheierea din 23 februarie 2006 a Curții de Apel Chișinău s-a conexas cauza civilă nr. 3-147/06 la acțiunea Valentinei Corbu împotriva Consiliului mun. Chișinău, Lidiei Snegur privind modificarea deciziei Primăriei mun. Chișinău nr.20/11-6 din 24 august 1998 „Cu privire la darea în arendă a încăperilor din str. XXXXXX (parter) notarului Lidia Snegur” cu micșorarea suprafeței arendate din 93,6 m² în 43,3 m², obligarea Consiliului mun. Chișinău de a modifica pct. 6 din decizia Primăriei mun. Chișinău nr. 20/11-6 din 24 august 1998 „Cu privire la darea în arendă a încăperilor din str. XXXXXX (parter) notarului Lidia Snegur” cu micșorarea suprafeței arendate din 93,6 m² în 43,3 m², obligarea Consiliului mun. Chișinău de a modifica pct. 6 din decizia Primăriei nr.25/17-2 din 30 octombrie 1998 „Cu privire la introducerea unor modificări și completări în decizia Primăriei mun. Chișinău nr.20/11-6 din 24 august 1998 „Cu privire la darea în arendă a încăperilor din str. XXXXXX (parter) notarului Lidia Snegur”, înlocuind darea în subarendă prin darea în arendă notarului Valentina Corbu a încăperilor nr. XXXXXX din str. XXXXXX (parter) cu suprafața de 50,3 m² pentru amplasarea biroului notarial. A exclude pct. 7, 8, 10 din decizia nominalizată. A modifica pct. 1.3 din procesul-verbal din 23 noiembrie 1998 privind introducerea unor modificări în contractul de arendare nr. 5/98/050 din 15 septembrie 1998, înlocuind darea în subarendă notarului Valentina Corbu prin darea în arendă a încăperilor nelocuibile cu suprafața de 50,3 m² pentru amplasarea biroului notarial cu cauza civilă la acțiunea Valentinei Corbu împotriva Lidiei Snegur, Agenția Privatizare pe lângă Ministerul Economiei și Comerțului al Republicii Moldova, Organul Cadastral Teritorial mun. Chișinău privind modificarea contractului de vânzare-cumpărare a localului în proprietate privată, într-un singur proces cu nr. 3-477/2006 (f.d.223-224, Vol.I).

Prin încheierea din 27 martie 2006 a Curții de Apel Chișinău s-a atras în proces în calitate de intervenient accesoriu FPC „Diana U” SRL (f.d.239-240, Vol.I).

Prin hotărârea din 05 mai 2006 a Curții de Apel Chișinău, s-au repus în termenul de adresare în judecată acțiunile reclamantei Valentina Corbu.

S-au admis integral acțiunile reclamantei Valentina Corbu.

S-a modificat decizia Primăriei mun. Chișinău nr. 20/11-6 din 24 august 1998 „Cu privire la darea în arendă a încăperilor din str. XXXXXX (parter) notarului Lidia Snegur” cu micșorarea suprafeței arendate de la 93,6 m² până la 45,6 m².

S-a modificat pct. 6 din decizia Primăriei nr. 25/17-2 din 30 octombrie 1998 „Cu privire la introducerea unor modificări și completări în decizia Primăriei mun. Chișinău nr. 20/11-6 din 24 august 1998 „Cu privire la darea în arendă a încăperilor din str. XXXXXX (parter) notarului Lidia Snegur”, înlocuind darea în subarendă prin darea în arendă notarului Valentina Corbu a încăperilor: nr. XXXXXX cu suprafața de 4,8 m², nr. XXXXXX cu suprafața de 5,7 m², nr. XXXXXX cu suprafața de 12,6 din 16 m², nr. XXXXXX cu suprafața de 10,6 m², nr. XXXXXX cu suprafața de 3,6 m², nr. XXXXXX cu suprafața de 10,7 m², din str. XXXXXX (parter) cu suprafața totală de 48 m² pentru amplasarea biroului notarial.

S-a exclus pct. 7, 8, 10 din Decizia Primăriei nr. 25/17-2 din 30 octombrie 1998 „ Cu privire la introducerea unor modificări și completări în decizia Primăriei mun. Chișinău nr. 20/11-6 din 24 august 1998 „Cu privire la darea în arendă a încăperilor din str. XXXXXX (parter) notarului Lidia Snegur ”.

S-a modificat pct. 1.3 din procesul-verbal din 23 noiembrie 1998, privind introducerea unor modificări în contractul de arendare cu nr. 5/98/050 din 15 septembrie 1998, înlocuind darea în subarendă notarului Valentina Corbu prin darea în arendă a încăperilor nelocuibile cu suprafața de 48,0 m² pentru amplasarea biroului notarial.

S-a modificat pct 1.1. din contractul de arendă nr.5/98/050 din 15 septembrie 1998 încheiat între Primăria mun. Chișinău și notarul Lidia Snegur prin micșorarea suprafeței arendate cu micșorarea suprafeței arendate de la 93,6 m² în 45,6 m².

S-a modificat parțial Hotărârea Comisiei Republicane de Privatizare a obiectelor arendate nr. 66 din 22 decembrie 1999 privind privatizarea imobilului din str. XXXXXX (parter) mun. XXXXXX de către notarul Lidia Snegur cu recunoașterea dreptului de proprietate a reclamantei Valentina Corbu la privatizare a 48,0 m² din imobilul nelocuibil din str. XXXXXX (parter) mun. XXXXXX.

S-a modificat contractul de vânzare - cumpărare a imobilului în proprietate privată încheiat între Departamentul Privatizării și Administrării de stat și notarul Lidia Snegur din 19 ianuarie 2000 cu nr. 153 nr. XXXXXX înregistrat la OCT mun. Chișinău cu nr.1171N/2000 din 27 aprilie 2000 cu recunoașterea dreptului de proprietate a reclamantei Valentina Corbu asupra suprafeței de 48,0 m² din imobilul nelocuibil din str. XXXXXX (parter) mun. XXXXXX.

S-a atribuit în natură reclamantei Valentina Corbu: încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 4,8 m², încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 5,7 m², încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 12,6 din 16 m², încăperea nr. 41 cu suprafața de 10,6 m², încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 3,6 m², încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 10,7 m², cu suprafața totală de 48,0 m² din imobilul din str. XXXXXX (parter) mun. XXXXXX.

S-a obligat Valentina Corbu să achite Agenției de Privatizare a Ministerului Economiei și Reformelor al Republicii Moldova pentru privatizarea 48,0 m² din imobilul amplasat pe str. XXXXXX (parter) mun. XXXXXX, costul acestui spațiu conform tarifelor existente la momentul adoptării hotărârii Agenției de Privatizare nr. 66 din 22 decembrie 1999.

S-a obligat Oficiul Cadastral Teritorial mun. Chișinău să înregistreze dreptul de proprietate a Valentina Corbu asupra încăperilor: încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 4,8 m², încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 5,7 m², încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 12,6 m² din 16 m², încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 10,6 m², încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 3,6 m², încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 10,7 m², cu suprafața totală de 48,0 m² din imobilul din str. XXXXXX (parter) mun. XXXXXX.

S-a evacuat Lidia Snegur din încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 10,6 m² și încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 3,6 m².

S-a respins cererea reconvențională a Lidiei Snegur privind evacuarea Valentinei Corbu din încăperile nr. XXXXXX cu suprafața de 10,7 m², nr. XXXXXX cu suprafața de 12,6 m² din str. XXXXXX mun. XXXXXX ocupate ilegal, și de a o obliga să nu-i creeze obstacole în folosirea imobilului care-i aparține cu drept de proprietate private (f.d.252-253, Vol.I).

Prin decizia din 29 noiembrie 2006 a Curții Supreme de Justiție, s-au respins recursurile declarate de Consiliul mun. Chișinău, Ana Rudoș și Lidia Snegur și s-a menținut hotărârea din 05 mai 2006 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 287, Vol.I).

Pentru a decide astfel, instanța de recurs a conchis că prima instanță a emis o hotărâre legală și întemeiată, iar motivele recursurilor sunt neîntemeiate. Astfel, instanța de recurs a respins recursurile înaintate și a menținut hotărârea primei instanțe.

La 06 aprilie 2020, Agentul guvernamental al Republicii Moldova, Oleg Rotari, în temeiul art. 449 lit. h) Cod de procedură civilă, a depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 29 noiembrie 2006 a Curții Supreme de Justiție, solicitând admiterea acesteia, casarea deciziei instanței de recurs și a hotărârii din 05 mai 2006 a Curții de Apel Chișinău, cu respingerea ca tardivă a acțiunii Valentinei Corbu din 08 august 2003, precum și a altor acte judecătorești, după necesitate, pentru a face posibilă aducerea părților în poziția anterioară adoptării hotărârii din 05 mai 2006.

În motivarea cererii de revizuire, revizuentul a relatat că la 03 decembrie 2019 Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare „Curtea Europeană” sau „Curtea”) a pronunțat hotărârea în cauza Snegur v. Republica Moldova (nr. 22775/07), constatând că admiterea spre examinare a unei acțiuni tardive a fost utilizată de către instanțele judecătorești naționale într-un mod incompatibil cu principiul securității raporturilor juridice și a reținut că acestea au eșuat să se pronunțe cu privire la chestiunea esențială în prezenta cauză cu privire la respectarea termenului de prescripție. Din aceste motive, Curtea a hotărât că a avut loc încălcarea Articolului 6 § 1 și, prin urmare, a Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, acordând reclamantei suma de 3000 de euro în calitate de despăgubire pentru prejudiciul moral și 1500 de euro pentru costuri și cheltuieli.

Revizuentul a punctat că Curtea a rezervat chestiunea cu privire la acordarea despăgubirii pentru prejudiciul material pentru o hotărâre separată, invitând reclamanta și Guvernul Republicii Moldova să analizeze posibilitatea unei reglementări amiabile în acest sens.

Din aceste considerente, a depus prezenta cerere de revizuire în contextul necesității remedierii drepturilor încălcate a reclamantei Lidia Snegur, în modul constatat de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului în hotărârea sa din 03 decembrie 2019 în prezenta cauză, pentru a evita o nouă hotărâre eventuală de acordare a despăgubirilor pentru prejudiciul material într-o procedură contencioasă în fața Curții.

Revizuentul a susținut că, prin hotărârea din 05 mai 2006 Curtea de Apel Chișinău a admis integral acțiunile depuse de Valentina Corbu și a reținut că ultima făcuse cunoștință cu conținutul deciziei din 19 ianuarie 2000, abia în anul 2002. Prin urmare, cererea sa adresată Departamentului Privatizării și Administrării de Stat fusese depusă în termenul legal de trei ani. Instanța însă nu s-a pronunțat cu privire la tardivitatea altor capete de cerere. Cu privire la fondul cauzei, instanța de judecată a recunoscut-o pe Valentina Corbu în calitate de proprietară a 48 m² din imobilul în litigiu.

Revizuentul a menționat că în recursul său, reclamanta a reținut, printre altele, că nu era de competența Curții de Apel să decidă repunerea în termen, deoarece, ținând cont de circumstanțele cauzei, Valentina Corbu fusese la curent despre privatizarea imobilului încă din anul 2000.

Prin decizia din 29 noiembrie 2006 Curtea Supremă de Justiție a menținut hotărârea Curții de Apel Chișinău. Instanța însă s-a pronunțat doar cu privire la fondul cauzei, fără a se expune cu privire la expirarea termenului de prescripție.

Revizuentul a indicat că în fața Curții, reclamanta s-a plâns în baza Articolului 6 § 1 și a Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, invocând încălcarea dreptului său la

un proces echitabil prin admiterea unei acțiuni tardive și de repunerea neîntemeiată în termen a acțiunii depuse de către Valentina Corbu, precum și de nemotivarea deciziei Curții Supreme de Justiție din 29 noiembrie 2006, aceasta eșuând, în concepția reclamantei, să examineze argumentele cu privire la termenul de prescripție aplicabil procedurilor administrative și a admiterii unei acțiuni tardive.

Astfel, în contextul dat, prin hotărârea din 03 decembrie 2019, CEDO a constatat încălcarea articolelor respective de către Republica Moldova.

Revizuiantul a notat că în jurisprudența sa, Curtea a statuat că respectarea criteriilor de admisibilitate la depunerea unui recurs reprezintă un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Rolul termenelor de prescripție este de o importanță majoră atunci când este interpretat în lumina Preambulului Convenției, care enunță supremația dreptului ca element al patrimoniului comun al statelor contractante (*Dacia SRL v. Moldova*, nr. 3052/04, § 75, 18 martie 2008, și *Nichifor v. Republica Moldova*, nr.52205/10, § 28, 20 septembrie 2016).

La caz, Curtea a examinat argumentele formulate de către Guvern cu privire la termenul de prescripție a acțiunii civile depusă de către Valentina Corbu, Guvernul susținând că aceasta ar fi constituit acțiunea principală, și că în aplicarea principiului *accessorium sequitur principal* (accesoriul urmează principalul), nu fusese necesar ca aceasta să se pronunțe, *inter alia*, cu privire la excepția tardivității recursului depus în contencios administrativ. Cu toate acestea, Curtea a notat faptul că Curtea de Apel Chișinău a decis să conexeze examinarea celor două acțiuni, însă nici aceasta, nici ulterior Curtea Supremă de Justiție nu s-au pronunțat cu privire la respectarea termenului de prescripție de treizeci de zile pentru înaintarea cererii în contencios administrativ.

Prin urmare, Curtea a considerat că Guvernul nu a prezentat probe că în legislația moldovenească principiul *accesoriul urmează principalul* ar fi fost aplicabil în situația în care a fost posibilă aplicarea diferitor termene de prescripție, ca în prezenta cauză. În aceeași ordine de idei, Curtea a notat că acțiunea Valentinei Corbu în instanța de contencios administrativ a fost depusă peste mai mult de 6 ani după adoptarea unor acte administrative contestate de către aceasta și că se impunea un răspuns specific și explicit cu privire la respectarea termenului respectiv de 30 de zile de depunere a acțiunii în contencios administrativ.

Cu privire la acțiunea civilă depusă de către Valentina Corbu, Curtea de Apel Chișinău a considerat că *dies a quo* a fost data de 18 noiembrie 2002, invocând că aceasta nu ar fi cunoscut până la acea dată despre contractul de privatizare din 19 ianuarie 2002. Cu toate acestea, Curtea a evidențiat că însăși Valentina Corbu a recunoscut că i-a permis reclamantei să privatizeze întregul imobil în litigiu și fusese evident că, luând în locațiune de la reclamantă jumătate din imobil, Valentina Corbu nu putea să nu cunoască de la bun început faptul că reclamanta era proprietarul imobilului, ceea ce, în mod necesar, presupunea că acesta fusese privatizat. Cu toate acestea, Curtea a reținut că instanța de fond pur și simplu a omis să examineze acest aspect.

Ținând cont de raționamentele redată *supra*, Curtea a considerat că nu a existat nicio legătură între faptele constatate, normele legale și concluziile judecătorilor naționali cu privire la respectarea termenului de prescripție aplicabil în respectiva procedură civilă, și, prin urmare, hotărârea Curții de Apel Chișinău a fost arbitrară. În acest sens, a considerat că Curtea Supremă de Justiție nu a remediat erorile admise în hotărârea pronunțată de către instanța ierarhic inferioară.

Recurentul a subliniat că referitor la pretenția reclamantei Lidia Snegur cu privire la dreptul acesteia la respectarea bunurilor sale, *id est* lipsirea de o parte din imobil, din

cauza unui proces (la acel moment pretins) inechitabil, Curtea a constatat că inechitatea procedurilor în fața instanțelor de judecată are o legătură directă cu dreptul reclamantei la respectarea bunurilor sale. De asemenea, a reținut că această constatare este suficientă pentru a ajunge la concluzia că procedurile naționale nu au oferit reclamantei Lidia Snegur garanții procedurale necesare pentru protejarea dreptului de proprietate (a se compara cu Vulakh și alții v. Rusia, nr. 33468/03, § 49, 10 ianuarie 2012, și a se vedea, o contrariu, Dabic v. „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei” (dec.), nr. 59995/00, 23 octombrie 2001), astfel având loc și încălcarea Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

La 27 mai 2020 Lidia Snegur a depus referință la cererea de revizuire, prin care a solicitat respingerea acesteia. Or, o eventuală admitere a cererii de revizuire va afecta drepturile inclusiv a actualilor proprietari ai imobilului.

Lidia Snegur consideră că cea mai rațională remediere a drepturilor sale, fără a fi atinse drepturile altor persoane, ar fi o reparație pecuniară a pagubelor materiale suferite. O asemenea reparație cu siguranță va preîntâmpina și o eventuală nouă hotărâre a Curții Europene de acordare a despăgubirilor pentru prejudiciul material.

Lidia Snegur a susținut că despre acest fapt a informat Agentul guvernamental, însă nu a primit o reacție din partea acestuia.

Studiind materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite cererea de revizuire depusă de Agentul guvernamental al Republicii Moldova, Oleg Rotari, din motivele ce succed.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că la 1 aprilie 2019 a intrat în vigoare Codul administrativ al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, fapt ce rezultă din art. 257 alin. (1) al Codului respectiv, iar conform art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art. 169-171.

Inițial, Colegiul punctează că în conformitate cu art. 452 alin. (1¹) Cod de procedură civilă, dacă examinarea cererii de revizuire este de competența Curții Supreme de Justiție sau a instanței de apel, ședințele se desfășoară fără înștiințarea participanților la proces. Dacă instanța care examinează cererea de revizuire consideră necesară prezența participanților la proces, aceasta dispune înștiințarea lor.

Astfel, Colegiul a decis examinarea cererii de revizuire fără înștiințarea participanților la proces, cu plasarea datei și orei ședinței pe pagina web a Curții Supreme de Justiție, or, este inoportună invitarea participanților la proces, întrucât argumentele expuse în cererea de revizuire au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței controlul actului judecătoresc contestat.

Articolul 446 alin. (1), (2) Cod de procedură civilă prevede că pot fi supuse revizuirii hotărârile, ordonanțele, încheierile și deciziile irevocabile ale tuturor instanțelor judecătorești, în condițiile prezentului capitol. Încheierile de încetare a procesului conform art. 265 lit. c) și d), precum și cele prin care se respinge acțiunea ca fiind tardivă conform art.186¹ pot fi supuse revizuirii. Încheierile judecătorești care nu se referă la fondul cauzei, precum și deciziile emise în privința acestora nu se supun revizuirii. În aceste cazuri, încheierile de inadmisibilitate a revizuirii nu se supun niciunei căi de atac.

În conformitate cu art. 447 lit. c) Cod de procedură civilă sunt în drept să depună cerere de revizuire Agentul guvernamental, precum și subiecții menționați la lit. a) și b) din prezentul articol, în cazurile prevăzute la art.449 lit.g) și h).

Totodată, conform art. 5 alin. (4) lit. b) al Legii cu privire la Agentul guvernamental nr. 151 din 30 iulie 2015, în domeniul asigurării implementării la nivel național a Convenției, Agentul guvernamental în cazurile prevăzute de lege, intervine sau participă în procedurile naționale sau solicită redeschiderea acestora.

În conformitate cu art. 451 alin.(1), (2) Cod de procedură civilă, cererea de revizuire se depune în scris de persoanele menționate la art.447, indicându-se în mod obligatoriu temeiurile consemnate la art.449 și anexându-se probele ce le confirmă. Cererea de revizuire se depune la instanța competentă prevăzută la art.448.

În temeiul art. 448 alin. (2) Cod de procedură civilă, cererea de revizuire împotriva unei hotărâri care, fiind supusă căilor de atac, a fost menținută, modificată sau casată, emițându-se o nouă hotărâre, se soluționează de instanța care a menținut, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre.

La caz, Colegiul precizează că la 06 aprilie 2020, Agentul guvernamental al Republicii Moldova, Oleg Rotari, a depus cerere de revizuire în temeiul art. 449 lit. h) Cod de procedură civilă împotriva deciziei din 29 noiembrie 2006 a Curții Supreme de Justiție, devenită irevocabilă din momentul pronunțării (f.d. 287, Vol.I).

În conformitate cu art. 449 lit. h) Cod de procedură civilă, revizuirea se declară în cazul în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat, printr-o hotărâre, fie Guvernul Republicii Moldova a recunoscut, printr-o declarație, o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale care poate fi remediată, cel puțin parțial, prin anularea hotărârii pronunțate de o instanță de judecată națională.

Articolul 450 lit. f) Cod de procedură civilă, stipulează că cererea de revizuire se depune în termen de 6 luni de la pronunțarea hotărârii sau deciziei Curții Europene a Drepturilor Omului – în cazul prevăzut la art.449 lit.h).

Conform art. 18 alin. (1) al Legii cu privire la Agentul guvernamental nr. 151 din 30 iulie 2015, executarea măsurilor cu caracter individual include acțiuni de remediere și/sau plata compensațiilor bănești, care rezultă din hotărârea Curții Europene sau sînt prevăzute de acordul de reglementare amiabilă ori de declarația unilaterală acceptată prin decizia Curții Europene.

În debutul acestei cereri de revizuire, Agentul guvernamental al Republicii Moldova a menționat despre faptul că la 03 decembrie 2019 Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare „Curtea Europeană” sau „Curtea”) a pronunțat hotărârea în cauza Snegur v. Republica Moldova (nr. 22775/07), constatând că admiterea spre examinare a unei acțiuni tardive a fost utilizată de către instanțele judecătorești naționale într-un mod incompatibil cu principiul securității raporturilor juridice și a reținut că acestea au eșuat să se pronunțe cu privire la chestiunea esențială în prezenta cauză cu privire la respectarea termenului de prescripție. Din aceste motive, Curtea a hotărât că a avut loc încălcarea Articolului 6 § 1 și, prin urmare, a Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, acordând reclamantei suma de 3000 de euro în calitate de despăgubire pentru prejudiciul moral și 1500 de euro pentru costuri și cheltuieli.

Curtea a rezervat chestiunea cu privire la acordarea despăgubirii pentru prejudiciul material pentru o hotărâre separată, invitând reclamanta și Guvernul Republicii Moldova să analizeze posibilitatea unei reglementări amiabile în acest sens.

Din aceste considerente, Agentul guvernamental al Republicii Moldova, Oleg Rotari a depus prezenta cerere de revizuire în contextul necesității remedierii drepturilor încălcate a reclamantei Lidia Snegur, în modul constatat de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului în hotărârea sa din 03 decembrie 2019 în prezenta cauză, pentru a

evita o nouă hotărâre eventuală de acordare a despăgubirilor pentru prejudiciul material într-o procedură contencioasă în fața Curții.

Cu referire la circumstanțele cauzei, Colegiul notează că la 12 decembrie 2005 Valentina Corbu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului mun. Chișinău, intervenient accesoriu Lidia Snegur, prin care a solicitat obligarea Consiliului mun. Chișinău să modifice decizia Primăriei mun. Chișinău nr. 20/11-6 din 24 august 1998 „Cu privire la darea în arendă a încăperilor din str. XXXXXX (parter) notarului Lidia Snegur” cu micșorarea suprafeței arendate din 93,6 m² în 43,3 m²; obligarea Consiliului mun. Chișinău să modifice pct.6 din decizia Primăriei nr.25/17-2 din 30 octombrie 1998 „Cu privire la introducerea unor modificări și completări în decizia Primăriei mun. Chișinău nr.20/11-6 din 24 august 1998 „Cu privire la darea în arendă a încăperilor din str. XXXXXX (parter) notarului Lidia Snegur” înlocuind darea în subarendă prin darea în arendă notarului Valentina Corbu a încăperilor nr. XXXXXX din str. XXXXXX (parter) cu suprafața de 50,3 m² pentru amplasarea biroului notarial și a exclude pct.7, 8, 10 din decizia dată, și modificarea pct.1.3 din procesul-verbal din 23 noiembrie 1998 privind introducerea unor modificări în contractul de arendare nr.5/98/050 din 15 septembrie 1998, înlocuind darea în subarendă notarului Valentina Corbu prin darea în arendă a încăperilor nelocuibile cu suprafața de 50,3 m² pentru amplasarea biroului notarial (f.d. 3-4, Vol.I).

Prin hotărârea din 05 mai 2006 a Curții de Apel Chișinău, s-au repus în termenul de adresare în judecată acțiunile reclamantei Valentina Corbu.

S-au admis integral acțiunile reclamantei Valentina Corbu.

S-a modificat decizia Primăriei mun. Chișinău nr. 20/11-6 din 24 august 1998 „Cu privire la darea în arendă a încăperilor din str. XXXXXX (parter) notarului Lidia Snegur” cu micșorarea suprafeței arendate de la 93,6 m² până la 45,6 m².

S-a modificat pct. 6 din decizia Primăriei nr. 25/17-2 din 30 octombrie 1998 „ Cu privire la introducerea unor modificări și completări în decizia Primăriei mun. Chișinău nr. 20/11-6 din 24 august 1998 „Cu privire la darea în arendă a încăperilor din str. XXXXXX (parter) notarului Lidia Snegur ”, înlocuind darea în subarendă prin darea în arendă notarului Valentina Corbu a încăperilor: nr. XXXXXX cu suprafața de 4,8 m², nr. XXXXXX cu suprafața de 5,7 m², nr. XXXXXX cu suprafața de 12,6 din 16 m², nr.XXXXXX cu suprafața de 10,6 m², nr. XXXXXX cu suprafața de 3,6 m², nr.XXXXXX cu suprafața de 10,7 m², din str. XXXXXX (parter) cu suprafața totală de 48 m² pentru amplasarea biroului notarial.

S-a exclus pct. 7, 8, 10 din Decizia Primăriei nr. 25/17-2 din 30 octombrie 1998 „ Cu privire la introducerea unor modificări și completări în decizia Primăriei mun. Chișinău nr. 20/11-6 din 24 august 1998 „Cu privire la darea în arendă a încăperilor din str. XXXXXX (parter) notarului Lidia Snegur ”.

S-a modificat pct. 1.3 din procesul-verbal din 23 noiembrie 1998, privind introducerea unor modificări în contractul de arendare cu nr. 5/98/050 din 15 septembrie 1998, înlocuind darea în subarendă notarului Valentina Corbu prin darea în arendă a încăperilor nelocuibile cu suprafața de 48,0 m² pentru amplasarea biroului notarial.

S-a modificat pct 1.1. din contractul de arendă nr.5/98/050 din 15 septembrie 1998 încheiat între Primăria mun. Chișinău și notarul Lidia Snegur prin micșorarea suprafeței arendate cu micșorarea suprafeței arendate de la 93,6 m² în 45,6 m².

S-a modificat parțial Hotărârea Comisiei Republicane de Privatizare a obiectelor arendate nr. 66 din 22 decembrie 1999 privind privatizarea imobilului din str. XXXXXX

(parter) mun. Chișinău de către notarul Lidia Snegur cu recunoașterea dreptului de proprietate a reclamantei Valentina Corbu la privatizare a 48,0 m² din imobilul nelocuibil din str. XXXXXX (parter) mun. XXXXXX.

S-a modificat contractul de vânzare - cumpărare a imobilului în proprietate privată încheiat între Departamentul Privatizării și Administrării de stat și notarul Lidia Snegur din 19 ianuarie 2000 cu nr. 153 nr. XXXXXX înregistrat la OCT mun. Chișinău cu nr.1171N/2000 din 27 aprilie 2000 cu recunoașterea dreptului de proprietate a reclamantei Valentina Corbu asupra suprafeței de 48,0 m² din imobilul nelocuibil din str. XXXXXX (parter) mun. XXXXXX.

S-a atribuit în natură reclamantei Valentina Corbu: încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 4,8 m², încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 5,7 m², încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 12,6 din 16 m², încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 10,6 m², încăperea nr. 41 „a” cu suprafața de 3,6 m², încăperea nr. 42 cu suprafața de 10,7 m², cu suprafața totală de 48,0 m² din imobilul din str. XXXXXX (parter) mun. XXXXXX.

S-a obligat Valentina Corbu să achite Agenției de Privatizare a Ministerului Economiei și Reformelor al Republicii Moldova pentru privatizarea 48,0 m² din imobilul amplasat pe str. XXXXXX (parter) mun. Chișinău, costul acestui spațiu conform tarifelor existente la momentul adoptării hotărârii Agenției de Privatizare nr. 66 din 22 decembrie 1999.

S-a obligat Oficiul Cadastral Teritorial mun. Chișinău să înregistreze dreptul de proprietate a Valentina Corbu asupra încăperilor: încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 4,8 m², încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 5,7 m², încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 12,6 m² din 16 m², încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 10,6 m², încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 3,6 m², încăperea nr. 42 cu suprafața de 10,7 m², cu suprafața totală de 48,0 m² din imobilul din str. XXXXXX (parter) mun. XXXXXX.

S-a evacuat Lidia Snegur din încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 10,6 m² și încăperea nr. XXXXXX cu suprafața de 3,6 m².

S-a respins cererea reconvențională a Lidiei Snegur privind evacuarea Valentinei Corbu din încăperile nr. XXXXXX cu suprafața de 10,7 m², nr. XXXXXX cu suprafața de 12,6 m² din str. XXXXXX mun. XXXXXX ocupate ilegal, și de a o obliga să nu-i creeze obstacole în folosirea imobilului care-i aparține cu drept de proprietate private (f.d.252-253, Vol.I).

Prin decizia din 29 noiembrie 2006 a Curții Supreme de Justiție, s-au respins recursurile declarate de Consiliul mun. Chișinău, Ana Rudoii și Lidia Snegur și s-a menținut hotărârea din 05 mai 2006 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 287, Vol.I).

Colegiul reiterează că Agentul guvernamental al Republicii Moldova a menționat despre faptul că la 03 decembrie 2019 Curtea Europeană a Drepturilor Omului a comunicat Guvernului Republicii Moldova (în continuare Curtea Europeană sau Curtea) cererea Snegur (nr. 22775/07). Totodată, de rând cu prezentarea observațiilor cu privire la admisibilitatea și fondul cererii prin prisma întrebărilor formulate în circumstanțele de fapt, a propus Guvernului să ia în calcul eventualitatea unui acord de reglementare amiabilă a cauzei, ceea ce a și determinat înaintarea prezentei cereri de revizuire în favoarea reglementării amiabile a cauzei și în scopul remedierii la nivel național a pretinselor violări ale Convenției.

Or, invocând art. 6 § 1 și a art. 1 din Protocolul nr.1 la Convenție, reclamanta Lidia Snegur a indicat că Curtea Supremă de Justiție a admis o acțiune tardivă și a repus neîntemeiat în termen acțiunea Valentinei Corbu. La fel a accentuat nemotivarea deciziei

Curții Supreme de Justiție din 29 noiembrie 2006, aceasta eșuând, în concepția reclamantei, să examineze argumentele cu privire la termenul de prescripție aplicabil procedurilor administrative și a admiterii unei acțiuni tardive.

Aici, Colegiul relevă că, prin menținerea hotărârii instanței ierarhic inferioare, fără a remedia erorile admise în prezenta hotărâre, și anume de a se expune asupra chestiunii esențiale referitor la respectarea termenului de prescripție invocat de reclamantă în prezenta cauză, s-a admis încălcarea dreptului Lidiei Snegur garantat de art. 6 § 1 și a Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Din considerentele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite cererea de revizuire depusă de către Agentul guvernamental, Oleg Rotari, de a casa decizia din 29 noiembrie 2006 a Curții Supreme de Justiție, cu reținerea cauzei pentru examinarea cererilor de recurs depuse de Consiliul mun. Chișinău, Ana Rudoî și Lidia Snegur împotriva hotărârii din 05 mai 2006 a Curții de Apel Chișinău.

Or, în conformitate cu art. 453 alin. (1) lit. b) și alin. (6) Cod de procedură civilă, după ce examinează cererea de revizuire, instanța emite unul din următoarele acte de dispoziție încheierea de admitere a cererii de revizuire și de casare a hotărârii sau deciziei supuse revizuirii. În cazul în care o hotărâre examinată anterior în apel și în recurs a fost supusă revizuirii, cauza se trimite, după admiterea cererii de revizuire, la rejudecare.

În continuare, Colegiu statuează că încălcarea dreptului Lidiei Snegur la un proces echitabil are drept efect încălcarea dreptului acesteia la respectarea proprietății prevăzut de către Articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, or, prin decizia din 29 noiembrie 2006 a Curții Supreme de Justiție a cărei revizuire a fost solicitată, Curtea Supremă de Justiție nu a oferit Lidiei Snegur garanții procedurale necesare pentru protejarea dreptului său de proprietate.

La rândul său, fiind lipsită de dreptul de proprietate și folosință, Lidia Snegur nu a avut acces și nu a putut folosi în mod liber bunul imobil.

Conform art. 11 alin. (3) și (4) din Legea cu privire la Agentul guvernamental nr. 151 din 30 iulie 2015, procedura de soluționare amiabilă este confidențială și se încheie prin semnarea de declarații mutuale propuse cu asistența Curții Europene, ori a unui acord scris între Agentul guvernamental și reclamant sau reprezentantul acestuia. Clauzele acordului se stabilesc în funcție de circumstanțele fiecărei cauze în parte și sânt coordonate în prealabil cu Guvernul și/sau cu alte autorități cărora li se atribuie pretinsa încălcare a drepturilor reclamantului. Agentul guvernamental și reclamantul pot reformula clauzele acordului până la admiterea acestuia de către Curtea Europeană, de asemenea prin coordonare prealabilă.

Din textul acestor prevederi legale, este cert că condițiile de reparare a prejudiciului cauzat petiționarilor prin hotărârea judecătorească prin care s-a încălcat grav un drept prevăzut de Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale pot fi negociate de către părți.

Or, repararea prejudiciului cauzat printr-o hotărâre judecătorească, prin care s-a încălcat grav un drept prevăzut de Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, poate fi efectuat în primul rând prin modificarea (casarea) acesteia și numai apoi prin acordarea unei compensații pecuniare. Aceasta deoarece hotărârea judecătorească, în ordinea juridică internă are putere de lucru judecat din care rezultă efectele specifice și care pot produce consecințe nefaste și ilegale asupra subiectului în cauză.

Astfel, la caz se va reține că părțile interesate în speță, Agentul guvernamental al Republicii Moldova și Lidia Snegur, urmează să negocieze și să încheie un acord privind compensația pecuniară echitabilă în sensul art. 41 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Această concluzie se impune și pornind de la premisa precum că desfășurarea procedurii de reglementare amiabilă a cauzei, inclusiv prin compensarea pecuniară a persoanelor vizate, intră în atribuțiile Agentului guvernamental.

Or, stabilirea la caz de către Curtea Supremă de Justiție a unei compensații pecuniare concrete, pentru încălcarea dreptului Lidiei Snegur garantat de Convenție, se va suprapune cu atribuțiile funcționale stabilite prin lege pentru Agentul guvernamental și, ca urmare, există riscul depășirii limitelor de competență prevăzute prin mandatul instituțional al instanței judecătorești supreme.

În conformitate cu art. 195 Cod administrativ coroborat cu art. 449 lit. h), art. 452 și art. 453 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se constată încălcarea dreptului Lidiei Snegur la un proces echitabil garantat de articolul 6 § 1 și a Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Se admite cererea de revizuire depusă de Agentul guvernamental al Republicii Moldova, Oleg Rotari.

Se casează decizia din 29 noiembrie 2006 a Curții Supreme de Justiție, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Valentina Corbu împotriva Consiliului mun. Chișinău, Lidiei Snegur, intervenient accesoriu Firma de Producție și Comerț „Diana U” Societate cu Răspundere Limitată privind modificarea actelor administrative, și acțiunea Valentinei Corbu împotriva Lidiei Snegur, Agenției de Privatizare a Ministerului Economiei și Reformelor al Republicii Moldova, Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău privind modificarea contractului de vânzare-cumpărare cu atribuirea în natură a încăperilor și evacuarea notarului Lidia Snegur, și cererea de chemare în judecată reconvențională depusă de Lidia Snegur împotriva Valentinei Corbu privind evacuarea din încăperile ocupate ilegal și oblicarea de a nu crea obstacole în folosirea imobilului și se reține prezenta cauza civilă în procedura Curții Supreme de Justiție pentru examinare în ordine de recurs a recursurilor declarate de Consiliul mun. Chișinău, Ana Rudoi și Lidia Snegur împotriva hotărârii din 05 mai 2006 a Curții de Apel Chișinău.

Revendicările cu privire la acordarea satisfacției echitabile urmează a fi soluționate de Agentul guvernamental al Republicii Moldova, prin intermediul Guvernului Republicii Moldova.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Maria Ghervas

Victor Burduh

Iurie Bejenaru

Nina Vascan